Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
LAILY MEDINA
přednesené dne 20. června 2024[1]

Věc C-197/23

S. S. A.
proti
C. sp. z o. o.
za účasti:
Prokurator Prokuratury Regionalnej w Warszawie

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal Odvolací soud ve Varšavě (Sąd Apelacyjny w Warszawie, Polsko)]

„Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce – Právní stát – Článek 19 odst. 1 SEU – Opravné právní prostředky – Účinná soudní ochrana – Nezávislý a nestranný soud, který byl předem zřízen zákonem – Zásada ‚vnitřní' nezávislosti soudnictví – Vnitrostátní pravidla upravující náhodné přidělování případů soudcům – Změna složení soudu – Zjevné porušení vnitrostátních pravidel – Ustanovení zakazující soudu druhého stupně prohlásit řízení v prvním stupni za neplatné"

1. Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal Odvolací soud ve Varšavě (Sąd Apelacyjny w Warszawie, Polsko)[2], se týká výkladu článku 2, čl. 6 odst. 1 a 3 a čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU ve spojení s článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina"). Žaloba v původním řízení byla podána společností S. S. A. (dále jen „společnost S") proti společnosti C. sp. z o. o. (dále jen „společnost C") v souvislosti s obchodní rámcovou smlouvou.

2. V projednávané věci se v zásadě jedná o dvě otázky. Soudní dvůr má zaprvé rozhodnout o otázce, zda nesprávné (nové) přidělení konkrétní věci soudci zpravodaji ve vnitrostátním řízení spadá do působnosti čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU. Jinými slovy, může nesprávné (nové) přidělení narušit vnímání soudů jako nezávislých a nestranných, zejména v případě, kdy toto neoprávněné (nové) přidělení i) představuje „zjevné porušení" použitelných vnitrostátních předpisů a ii) nemůže být přezkoumáno v odvolacím řízení soudem druhého stupně vzhledem ke skutečnosti, že vnitrostátní předpisy takový opravný právní prostředek výslovně zakazují? Druhou - související - otázkou je, zda taková nesrovnalost spojená zejména s absencí soudního přezkumu nebo právní ochrany představuje porušení požadavků účinné soudní ochrany před nezávislým a nestranným soudem, který byl předem zřízen zákonem, tj. zda by jakákoli nesrovnalost v (novém) přidělení věci soudci zpravodaji mohla v myslích jednotlivců vyvolat pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti soudce, kterému byla věc (nově) přidělena.

[1] – Původní jazyk: angličtina.

[2] – Předkládací rozhodnutí je ze dne 28. dubna 2022, ale kanceláři Soudního dvora bylo doručeno dne 24. března 2023.

I. Právní rámec

A. Občanský soudní řád

3. Ustanovení čl. 47 odst. 1 občanského soudního řádu [3] stanoví, že „soud v prvním stupni rozhoduje věci jako samosoudce, nestanoví-li zvláštní ustanovení jinak“.

4. Článek 379 odst. 4 občanského soudního řádu stanoví, že „řízení je neplatné […], je-li složení soudu v rozporu se zákonnými předpisy nebo byla-li věc projednávána v přítomnosti soudce, který je ze zákona vyloučen“.

5. Článek 386 odst. 2 občanského soudního řádu stanoví, že „je-li řízení prohlášeno za neplatné, soud druhého stupně napadený rozsudek zruší, řízení v rozsahu neplatnosti zruší a věc vrátí soudu prvního stupně“.

B. Zákon o obecných soudech

6. Článek 45 zákona o obecných soudech [4] stanoví:

„1. Soudce nebo justiční čekatel může být ve své funkci nahrazen soudcem nebo justičním čekatelem téhož soudu nebo soudcem přiděleným podle čl. 77 odst. 1 nebo 8.

2. Nahrazení uvedené v odstavci 1 může být výsledkem opatření přijatého předsedou oddělení nebo předsedou soudu, které bylo přijato na žádost soudce nebo justičního čekatele nebo bez návrhu, aby bylo zajištěno řádné vedení řízení.

[…]“

7. Článek 47a odst. 1 zákona o obecných soudech stanoví, že „věci se přidělují soudcům a soudním čekatelům náhodně podle konkrétních kategorií věcí, s výjimkou přidělování věcí soudci v pracovní pohotovosti“.

8. Článek 47b uvedeného zákona stanoví:

„1. Změna složení soudu je přípustná pouze tehdy, když soud nemůže věc projednat v současném složení nebo když existuje trvalá překážka bránící projednání věci tímto soudem v současném složení. Článek 47a se použije *mutatis mutandis*.

2. Je-li nezbytné přijmout opatření ve věci, zejména vyžadují-li to zvláštní ustanovení nebo je-li to odůvodněno řádným průběhem řízení, a nemůže-li tak učinit soudní kolegium, jemuž byla věc přidělena, přijme opatření kolegium určené v souladu s plánem náhrad, a nejsou-li opatření zahrnuta do plánu náhrad, kolegium určené v souladu s článkem 47a.

[3] – Zákon ze dne 17. listopadu 1964, občanský soudní řád (Ustawa z 17. listopadu 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego, konsolidované znění, Dz.U. z roku 2021, položka 1805, ve znění pozdějších předpisů) (dále jen „občanský soudní řád“).

[4] – Zákon o soustavě obecných soudů ze dne 27. července 2001 (Ustawa z 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, konsolidované znění, Dz.U. z roku 2020, položka 2072) (dále jen „zákon o obecných soudech“), ve znění zákona o změně zákona o soustavě obecných soudů, zákona o Nejvyšším soudu a některých dalších zákonů ze dne 20. prosince 2019 (Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw z 20 grudnia 2019 r., Dz.U. z roku 2020, položka 190) (dále jen „zákon ze dne 20. prosince 2019“).

3. Rozhodnutí uvedená v odstavcích 1 a 2 přijímá předseda soudu nebo jím pověřený soudce.

[…]“

9. Zákon ze dne 20. prosince 2019 doplnil do článku 55 zákona o obecných soudech odstavec 4, který stanoví:

„Soudci mohou rozhodovat o všech věcech v místě svého přidělení a u jiných soudů v případech vymezených zákonem (pravomoc soudce). Předpisy o přidělování věcí a o určování a změně soudních kolegií, ve kterých soud rozhoduje, neomezují pravomoc soudce a nemohou být základem pro konstatování, že rozhodování soudu v určitém složení je v rozporu s právními předpisy, že soud není řádně obsazen nebo že se rozhodování účastnila osoba, která k tomu není oprávněná nebo způsobilá.“

10. V souladu s článkem 8 zákona ze dne 20. prosince 2019 se čl. 55 odst. 4 zákona o obecných soudech použije rovněž na věci zahájené nebo skončené přede dnem nabytí účinnosti zákona ze dne 20. prosince 2019.

C. Jednací řád z roku 2015

11. Ustanovení čl. 43 odst. 1 jednacího řádu z roku 2015[5] stanoví, že „případy se přidělují soudcům zpravodajům (soudcům a justičním čekatelům) náhodně podle rozdělení činností stanoveného IT nástrojem (dále jen ‚systém SLPS‘)[6] na základě generátoru náhodných čísel, zvlášť pro každý rejstřík, seznam nebo jiné záznamové zařízení, pokud ustanovení tohoto nařízení nestanoví jiná pravidla pro přidělování […]“.

12. Článek 52b uvedeného jednacího řádu stanoví:

„1. Tabulka náhrad uvádí pro každý pracovní den náhradníky (soudce, justiční čekatele a porotce).

2. Tabulka pracovní pohotovosti uvádí pro každý den soudce a soudní čekatele.

3. Tabulky náhrad a pracovní pohotovosti určí počet náhradníků a [soudců a justičních čekatelů] v pracovní pohotovosti podle časového období, rozdělení nebo druhu věcí přidělených náhradníkům a [soudcům a justičním čekatelům] v pracovní pohotovosti, jakož i pořadí, v němž se náhrady provádějí, a případy přidělené [soudcům a justičním čekatelům] v pracovní pohotovosti, je-li náhradníků a [soudců a justičních čekatelů] v pracovní pohotovosti více než jeden.

[…]“

[5] – Nařízení ministra spravedlnosti ze dne 23. prosince 2015, jednací řád obecných soudů (Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 23 grudnia 2015 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych) (Dz.U. z roku 2015, položka 2316) (dále jen „jednací řád z roku 2015“).

[6] – *Systém Losowego Przydziału Spraw* (systém pro náhodné přidělování případů soudcům).

13. Článek 52c jednacího řádu z roku 2015 stanoví:

„1. V případě nepřítomnosti soudce zpravodaje na jednání předseda oddělení jednání zruší, je-li možné dotčené osoby informovat, ledaže řádný průběh řízení konání jednání jednoznačně vyžaduje.

2. Věc, ve vztahu ke které jednání nebylo zrušeno, projedná náhradní soudce podle plánu náhrad pro daný den. Nebyl-li náhradník schopen učinit náležité přípravy nebo vyžaduje-li přezkoumání věci tímto náhradníkem, aby byla obnovena podstatná část řízení, předseda oddělení nařídí zrušení jednání. […]

[…]

4. Náhradní soudce má pravomoc přidělit věc podle odstavce 2 sám sobě. V tomto případě mu IT nástroj přidělí méně o jednu věc v téže kategorii.

[…]“

II. Stručný skutkový základ sporu v původním řízení a předběžné otázky

14. Dne 27. dubna 2018 podala společnost S obchodní žalobu ke Krajskému soudu ve Varšavě (Sąd Okręgowy w Warszawie, Polsko). Společnost S vystupuje jako postupník pohledávky vůči společnosti C, která působí v maloobchodním sektoru. První z nich se domáhá, aby bylo druhé uloženo zaplatit částku 4 572 648 zlotých (PLN) (přibližně 1 045 000 eur), která odpovídá peněžitým prémiím z obratu dosaženého v daném účetním období (marže z prodlení), jež obdržela v rámci rámcové dohody uzavřené s postupitelem. Podle společnosti S bylo přijetí těchto prémií v rozporu s vnitrostátním právem hospodářské soutěže.

15. Věc byla přidělena 16. obchodnímu oddělení tohoto soudu a v rámci softwarového systému pro náhodné přidělování věcí byla přidělena soudkyni E. T., místopředsedkyni tohoto oddělení, která zasedala jako samosoudkyně.

16. Avšak v den jednání 25. března 2019, kdy soudkyně E. T. nebyla z důvodu dovolené na vlastní žádost přítomna, předseda 16. obchodního oddělení určil k vedení jednání soudkyni J. K., která byla toho dne soudkyní v pracovní pohotovosti, a případ byl přidělen jí.

17. Rozsudkem ze dne 16. září 2019, který vydal Krajský soud ve Varšavě (Sąd Okręgowy w Warszawie) ve složení J. K. jako samosoudkyně, byla žádost společnosti S zamítnuta.

18. Ta podala dne 27. října 2019 odvolání k Odvolacímu soudu ve Varšavě (Sąd Apelacyjny w Warszawie), který je předkládajícím soudem.

19. V rámci tohoto odvolání společnost S vnesla námitku neplatnosti řízení před soudem prvního stupně podle čl. 379 odst. 4 občanského soudního řádu vzhledem k rozporu složení soudu rozhodujícího ve věci s právními předpisy v souvislosti s porušením zásady neměnnosti složení soudu, protože věc projednala soudkyně J. K. namísto soudkyně E. T., která byla systémem SLPS náhodně vybrána.

20. Po provedení rozsáhlého dokazování a ověřování týkajícího se soudu prvního stupně[7] za účelem přezkumu legality řízení před tímto soudem předkládající soud konstatuje, že ke změně složení soudu rozhodujícího v prvním stupni – tedy že věc projednávala soudkyně J. K. namísto původní soudkyně zpravodajky E. T. – došlo při „zjevném porušení" vnitrostátních předpisů o přidělování věcí a o stanovení a změně složení soudu, tj. čl. 47b odst. 1 zákona o obecných soudech ve spojení s čl. 52c odst. 4 jednacího řádu z roku 2015. Poukazuje rovněž na to, že nebyly splněny všechny nezbytné formality týkající se takového nahrazení, a má podezření, že soud prvního stupně změnil některé dokumenty ve snaze tyto nesrovnalosti *následně* napravit.

21. Předkládající soud upřesňuje, že nezná důvod tohoto nahrazení, které považuje za nestandardní a záměrné, přičemž připomíná, že použití takového postupu by mohlo vést k přesunu poměrně velkého počtu věcí od jednoho soudce ke druhému.

22. Poukazuje rovněž na to, že teoreticky nelze vyloučit, že složení soudu, který rozhoduje jako samosoudce, může být v citlivých případech záměrně změněno. K tomu může dojít, když soudce původně náhodně vybraný systémem SLPS stanoví jednání na den, kdy bude na svou žádost na dovolené, a skutečnost, že není přítomen, je využita k nahrazení tohoto soudce soudcem, který je k tomuto dni uveden v tabulce soudců v pracovní pohotovosti a jehož jméno může být předem známo.

23. Konečně předkládající soud cituje usnesení Nejvyššího soudu (Sąd Najwyższy, Polsko), podle nichž sestavení soudního kolegia v rozporu s předpisy o přidělování věcí a o stanovení a změně složení soudu může být důvodem pro prohlášení řízení za neplatné, jak stanoví čl. 379 odst. 4 občanského soudního řádu.

24. Poznamenává však, že jakýkoli přezkum v tomto ohledu je v rámci odvolání od zavedení čl. 55 odst. 4 zákona o obecných soudech zakázán.

25. Za těchto okolností se předkládající soud rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1. Mají být článek 2, čl. 6 odst. 1 a 3 a čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec [SEU] ve spojení s článkem 47 [Listiny] vykládány v tom smyslu, že prvoinstanční soud členského státu […], v němž jako samosoudce zasedá soudce tohoto soudu, který byl určen k projednání věci [‚při zjevném porušení'] vnitrostátních předpisů o přidělování věcí a o stanovení a změně složení soudu, není nezávislým a nestranným soudem předem zřízeným zákonem, který poskytuje účinnou právní ochranu?

2. Mají být článek 2, čl. 6 odst. 1 a 3 a čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec [SEU] ve spojení s článkem 47 [Listiny] vykládány v tom smyslu, že brání použití takových ustanovení vnitrostátního práva, jako je čl. 55 odst. 4 druhý pododstavec [zákona o obecných soudech] ve spojení s článkem 8 [zákona ze dne 20. prosince 2019], pokud zakazují soudu druhého stupně, aby […] konstatoval neplatnost řízení před vnitrostátním soudem prvního stupně ve věci, která mu byla předložena, na základě toho, že složení tohoto soudu bylo v rozporu s předpisy, že soud nebyl řádně obsazen nebo se na rozhodování podílela osoba neoprávněná nebo nezpůsobilá k vydání rozhodnutí, jako právní sankci poskytující účinnou právní ochranu v případě, že soudce byl určen k projednání věci [‚při zjevném porušení'] vnitrostátních předpisů o přidělování věcí a o stanovení a změně složení soudu?"

[7] – Celých 36 bodů předkládacího rozhodnutí je věnováno dokazování a ověřování (viz body 21 až 56 uvedeného usnesení).

III. Řízení u Soudního dvora

26. Písemná vyjádření předložila společnost C (žalovaná v původním řízení), státní zástupce krajského státního zastupitelství ve Varšavě (Prokurator Prokuratury Regionalnej w Warszawie, Polsko; dále jen „krajský státní zástupce“), polská vláda a Evropská komise. Dne 7. března 2024 se konalo jednání, na kterém byli zastoupeni všichni výše uvedení zúčastnění s výjimkou krajského státního zástupce.

IV. Posouzení

A. K příslušnosti Soudního dvora a k přípustnosti předběžných otázek

27. Společnost C a krajský státní zástupce předložili v tomto ohledu různé argumenty [8].

28. Zaprvé společnost C a krajský státní zástupce v podstatě tvrdí, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je nepřípustná, neboť usiluje o výklad vnitrostátního práva a souvislost s unijním právem není dostatečně jasná.

29. Stačí však připomenout judikaturu Soudního dvora, podle níž „[č]lánek 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU se má tedy vztahovat mimo jiné na každý vnitrostátní orgán způsobilý rozhodovat jakožto soud o otázkách, které se týkají uplatňování nebo výkladu unijního práva, a spadají tudíž do oblastí pokrytých tímto právem“ [9]. Je nesporné, že v tomto případě tomu tak je. Soud prvního stupně (správnost jehož složení je zpochybněna) i soud druhého stupně (který je předkládajícím soudem a jehož pravomoci k přezkumu takové nesrovnalosti jsou vnitrostátním právem zakázány nebo zrušeny) mohou být vyzvány, aby rozhodly o otázkách týkajících se uplatňování nebo výkladu unijního práva. Proto musí splňovat požadavky účinné soudní ochrany.

30. Zadruhé krajský státní zástupce tvrdí, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká pravidel upravujících organizaci soudního systému členského státu, která – stejně jako každá otázka týkající se organizace a fungování státních orgánů – spadá do výlučné pravomoci státu.

31. Tento argument lze odmítnout na základě ustálené judikatury. Skutečně, „i když organizace soudnictví v členských státech spadá do pravomoci těchto států, nic to nemění na tom, že při výkonu této pravomoci musí členské státy dodržovat povinnosti, které pro ně vyplývají z unijního práva“ [10], a zejména z čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU [11].

32. Zatřetí krajský státní zástupce tvrdí, že podle článku 51 Listiny nelze použít článek 47 Listiny, k němuž se vztahují položené otázky, jelikož věc v původním řízení nesouvisí s unijním právem. Tato nepoužitelnost je v případě Polské republiky posílena Protokolem (č. 30) o uplatňování Listiny v Polsku a ve Spojeném království.

[8] – Polská vláda na jednání stáhla svá písemná vyjádření, včetně námitky nepřípustnosti, a předložila zcela nová vyjádření. Argumentovala v podstatě tím, že i) požadavek nezávislého a nestranného soudu, který byl předem zřízený zákonem, brání projednávání věci novým soudcem, který byl soudcem zpravodajem jmenován při zjevném porušení vnitrostátních předpisů o přidělování věcí, a ii) unijní právo vyžaduje, aby soud druhého stupně nepoužil vnitrostátní předpisy, které mu brání přezkoumat, zda byl výše uvedený požadavek v prvním stupni splněn.

[9] – Rozsudek ze dne 26. března 2020, Miasto Łowicz a Prokurator Generalny (C-558/18 a C-563/18, EU:C:2020:234, dále jen „rozsudek Miasto Łowicz“, body 33 a 34, jakož i citovaná judikatura).

[10] – Rozsudek ze dne 18. dubna 2024, OT a další (Zrušení soudu) (C-634/22, EU:C:2024:340, bod 24 a citovaná judikatura).

[11] – Viz rozsudek Miasto Łowicz, bod 36 a citovaná judikatura.

33. Soudní dvůr vysvětlil rozdíl v rozsahu působnosti čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU a článku 47 Listiny: „Zatímco tedy článek 47 Listiny přispívá k dodržování práva na účinnou soudní ochranu každého jednotlivce uplatňujícího v *určité věci* právo, které pro něj vyplývá z unijního práva, čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU má za cíl zajistit, aby *systém prostředků zavedený každým členským státem* zaručoval účinnou právní ochranu v oblastech pokrytých unijním právem“ [12].

34. Jsem toho názoru, že spor v původním řízení sám o sobě zřejmě nemá žádnou vazbu na ustanovení unijního práva. Na podporu své žaloby proti žalované v původním řízení (společnost C) se totiž žalobkyně (společnost S) dovolávala pouze ustanovení vnitrostátního práva a předkládající soud zase neuvedl nic, co by naznačovalo, že toto ustanovení má nějakou souvislost s unijním právem. Zdá se tedy, že na základě čl. 51 odst. 1 Listiny není článek 47 Listiny jako takový na věc v původním řízení použitelný.

35. Jak však vyplývá z judikatury Soudního dvora [13], v situaci, jako je tato, bez ohledu na skutečnost, že článek 47 Listiny jako takový není na věc v původním řízení použitelný, zůstává uvedený článek relevantní pro účely výkladu čl. 19 odst. 1 SEU. V tomto ohledu Soudní dvůr rozhodl, že „vzhledem k tomu, že čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ukládá všem členským státům povinnost stanovit prostředky nezbytné k zajištění účinné právní ochrany, ve smyslu zejména *článku 47 Listiny*, v oblastech pokrytých unijním právem, *musí být* posledně uvedené ustanovení *náležitě zohledněno pro účely výkladu čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU*“ (kurzivou zvýraznila autorka stanoviska).

36. Začtvrté krajský státní zástupce v podstatě tvrdí, že první předběžná otázka není „skutečná“, neboť odpověď na tuto otázku není nezbytná pro rozhodnutí předkládajícího soudu ve věci v původním řízení.

37. Podle mého názoru stačí připomenout, že i) předkládající soud uvádí, že dotčený druh nesrovnalostí s sebou nese riziko zpochybnění domněnky nezávislosti soudu prvního stupně a ii) předkládajícímu soudu vnitrostátní právní předpis [14] brání vyvodit důsledky těchto nesrovnalostí. Předkládající soud se proto táže, zda od použití tohoto ustanovení musí být podle čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU upuštěno.

38. Podle ustálené judikatury Soudního dvora „se na otázky týkající se výkladu unijního práva položené vnitrostátním soudem v právním a skutkovém rámci, který tento soud vymezí na vlastní odpovědnost a jehož správnost nepřísluší Soudnímu dvoru ověřovat, vztahuje domněnka relevance“ [15].

39. Na základě výše uvedených úvah jsem přesvědčen, že Soudní dvůr může považovat otázky položené v projednávané věci za „nezbytné“ k tomu, aby předkládající soud mohl „vynést rozsudek“ ve věci, která mu byla předložena [16].

[12] – Rozsudek ze dne 20. dubna 2021, Repubblika (C-896/19, EU:C:2021:311, bod 52). Viz rovněž stanovisko generálního advokáta A. Rantose ve věci Krajowa Rada Sądownictwa (Setrvání soudce ve funkci) (C-718/21, EU:C:2023:150, bod 20 a poznámky pod čarou 26 až 28).

[13] – Rozsudek ze dne 22. února 2022, RS (Účinek rozsudků ústavního soudu) (C-430/21, EU:C:2022:99, dále jen „rozsudek RS“, body 36 a 37).

[14] – Článek 55 odst. 4 zákona o obecných soudech.

[15] – Viz rozsudek Miasto Łowicz, bod 43 a citovaná judikatura.

[16] – Tamtéž, bod 45 a citovaná judikatura.

40. Zapáté krajský státní zástupce v podstatě tvrdí, že v rozporu s čl. 94 písm. a) jednacího řádu Soudního dvora předkládající soud neposkytl žádné vysvětlení důvodů pro volbu jednotlivých ustanovení unijního práva citovaných v položených otázkách.

41. Pokud jde o článek 2 a čl. 6 odst. 1 a 3 SEU, je třeba uvést, že předkládající soud neuvádí žádné důvody, proč Soudní dvůr žádá o výklad těchto konkrétních ustanovení. Domnívám se však, že z odůvodnění předkládacího rozhodnutí vyplývá, že položené otázky se v podstatě týkají výkladu požadavků účinné soudní ochrany před nezávislým a nestranným soudem, který byl předem zřízený zákonem, podle čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU. Pokud jde o článek 2 SEU, článek 19 SEU konkrétně vyjadřuje tam zakotvenou hodnotu právního státu [17]. Za těchto okolností musí být posouzení odpovědi na položené otázky provedeno s ohledem na čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU, jak je vykládán s ohledem na článek 2 SEU a s náležitým ohledem na článek 47 Listiny [18].

B. K věci samé

1. Úvodní poznámky

42. Než se vrátím k položeným otázkám, je třeba se nejprve zabývat několika námitkami vznesenými společností C a krajským státním zástupcem.

43. Zaprvé společnost C a krajský státní zástupce zpochybňují prezentaci vnitrostátního práva v předkládacím usnesení, neboť se domnívají, že je částečná a podjatá. Krajský státní zástupce rovněž tvrdí, že vnitrostátní právo neobsahuje pojem „zjevné porušení“ předpisů o přidělování věcí a o změně složení soudu, což je pojem, který používá předkládající soud, přičemž tento pojem srovnává s pojmem „pouhá odchylka“ (která je náhodná, nevědomá, nedobrovolná nebo učiněná omylem).

44. Podle mého názoru postačí připomenout, že podle ustálené judikatury je pouze „předkládající soud příslušný ke zjištění a posouzení skutkového stavu ve sporu, který mu byl předložen, jakož i k výkladu a uplatňování vnitrostátního práva“ [19].

45. Soudní dvůr by se proto měl opřít o posouzení předkládajícího soudu, podle něhož by přidělení věci jinému soudci zpravodaji v prvním stupni mohlo v zásadě vést ke zrušení rozsudku vydaného v prvním stupni z důvodu „zjevného porušení“ nebo nesrovnalosti v tomto řízení, zatímco čl. 55 odst. 4 zákona o obecných soudech představuje překážku tomuto případnému zrušení.

46. Zadruhé společnost C a krajský státní zástupce v podstatě tvrdí, že ustanovení týkající se přidělování věcí a o změně složení soudu jsou předpisy pouze správní a technické povahy, jejichž základním cílem je zajistit spravedlivé rozdělení pracovní zátěže a svou povahou by pravděpodobně nebyly kanálem pro vnější vliv ze strany výkonné nebo legislativní moci. Tato pravidla správní a technické povahy by proto neměla spadat do oblasti působnosti unijního práva.

[17] – Rozsudek RS, bod 39 a citovaná judikatura.

[18] – Viz rozsudek ze dne 29. března 2022, Getin Noble Bank (C-132/20, EU:C:2022:235, body 77 až 79).

[19] – Rozsudek ze dne 8. června 2016, Hünnebeck (C-479/14, EU:C:2016:412, bod 36). Viz rovněž rozsudek ze dne 6. prosince 2018, Preindl (C-675/17, EU:C:2018:990, bod 24 a citovaná judikatura).

47. V tomto ohledu již Soudní dvůr rozhodl, že „je nezbytné, aby byli soudci chráněni před vnějšími zásahy nebo tlaky, které by mohly ohrozit jejich nezávislost. Pravidla použitelná na postavení soudců a výkon jejich funkce soudce musí zejména umožnit, aby byl[y] vyloučen[y] […] také […] formy nepřímého vlivu, které by mohly usměrňovat rozhodnutí dotyčných soudců, a odstraněna neexistence zdání jejich nezávislosti nebo nestrannosti, jež může narušit důvěru, kterou v demokratické společnosti a právním státě musí justice u jednotlivců vzbuzovat“ [20].

48. Pochybnosti vyjádřené předkládajícím soudem, když uvádí, že existuje vážné riziko, že porušení vnitrostátních předpisů o (novém) přidělení věcí soudním kolegiím má za cíl zejména v součinnosti dotčených soudců jednomu soudci umožnit nahradit jiného v určité věci nebo v určitých typech věcí, jsou dostatečným důvodem k tomu, aby se na tyto otázky pohlíželo, nikoliv jako na výlučné záležitosti správní a technické povahy, ale jako na otázky, které musí být posuzovány s ohledem na požadavky vyplývající z unijního práva týkající se záruky nezávislého a nestranného soudu, který byl předem zřízen zákonem.

49. Zatřetí společnost C a krajský státní zástupce v podstatě tvrdí, že použití ustanovení vnitrostátního práva, které stanoví neplatnost řízení, pokud je složení kolegia soudu v rozporu s právními předpisy [21], může být omezeno na nesrovnalosti týkající se složení soudu jako celku, nikoliv však na složení jednotlivých kolegií soudu.

50. Úvodem je třeba připomenout – jak učinil Soudní dvůr v rozsudku Simpson a HG [22], že „[p]odle ustálené judikatury Evropského soudu pro lidská práva (dále jen ‚ESLP‘) má zavedení výrazu ‚zřízený zákonem‘ do čl. 6 odst. 1 první věty EÚLP[[23]] za cíl […] zejména [respektování] zásad[y] právního státu a týká se nejen právního základu pro samotnou existenci soudu, ale *také složení senátu v každé věci*, jakož i všech ostatních ustanovení vnitrostátního práva, jejichž nedodržení vede k pochybení týkající se účasti jednoho nebo více soudců na přezkumu věci, což zahrnuje zejména ustanovení týkající se nezávislosti a nestrannosti členů uvedeného soudu“. Pravidla, jako jsou pravidla v původním řízení týkající se (nového) přidělení věci soudci zpravodaji, jsou tedy pro účely ověření, zda byla dodržena záruka nezávislého a nestranného soudu, který byl předem zřízen zákonem, jednoznačně relevantní.

51. Požadavek na zaručení nezávislého a nestranného soudu vyplývající z čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU – jak uvedla polská vláda na jednání – by proto měl být vnitrostátními předpisy týkajícími se přidělování věcí soudcům a o změně složení soudu respektován, *a fortiori* zejména v případě, kdy jsou doplněny vnitrostátními předpisy, které brání soudu druhého stupně v přezkumu údajných nesrovnalostí při (novém) přidělení věcí v prvním stupni.

2. Společné posouzení obou otázek

52. Podstatou obou položených otázek předkládajícího soudu, kterými je třeba se zabývat společně, je, že Soudní dvůr má posoudit kumulativní účinek nesprávného použití předpisů na (nové) přidělení věci soudci zpravodaji a neexistence opravného prostředku v tomto ohledu a soulad tohoto kumulativního účinku s unijním právem, zejména s čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU, vykládaným s ohledem na článek 2 SEU a s přihlédnutím k článku 47 Listiny.

[20] – Rozsudek ze dne 18. května 2021, Asociația ‘Forumul Judecătorilor din România’ a další (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393, bod 197 a citovaná judikatura).

[21] – Jako je čl. 379 odst. 4 občanského soudního řádu.

[22] – Rozsudek ze dne 26. března 2020, Review Simpson v. Rada a HG v. Komise (C-542/18 RX-II a C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, dále jen „*rozsudek Simpson a HG*“, bod 73 a citovaná judikatura.) Kurzivou zvýraznila autorka stanoviska.

[23] – Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsaná dne 4. listopadu 1950 v Římě (dále jen „EÚLP“).

53. Položenými otázkami se budu zabývat tak, že a) posoudím, zda požadavek na zaručení nezávislého a nestranného soudu, který byl předem zřízený zákonem, zahrnuje pravidla o (novém) přidělení případů soudcům; b) zaměřím se na otázku, zda se na tento případ vztahuje požadavek unijního práva, že nezávislý a nestranný soud předem zřízený zákonem musí „zajistit účinnou právní ochranu v oblastech pokrytých unijním právem"; c) provedu diskusi testu, který se má použít při zkoumání toho, zda nesprávné (nové) přidělení případů soudcům může ohrozit požadavky na účinnou soudní ochranu před nezávislým a nestranným soudem předem zřízeným zákonem a zda by mělo vést ke zrušení řízení v prvním stupni; a konečně d) se zaměřím na dopad rozsudku Soudního dvora ve věci Komise v. Polsko (Nezávislost a soukromý život soudců) [24] na tento případ.

a) Požadavek na zaručení nezávislého a nestranného soudu předem zřízeného zákonem se týká pravidel pro (nové) přidělování věcí soudcům

54. Jako výchozí bod je důležité připomenout stávající mezinárodní pokyny a judikaturu týkající se záruky nezávislého a nestranného soudu předem zřízeného zákonem, pokud jde o systém (nového) přidělování případů. V tomto ohledu již byly vnitrostátní předpisy týkající se přidělování věcí a o změně složení soudu přezkoumány, zejména ze strany Benátské komise [25] a ESLP.

55. Benátská komise ve své zprávě ze dne 16. března 2010 [26] stanoví určité standardy, které by státy měly splňovat. Mimo jiné doporučuje, aby se přidělování věcí soudcům řídilo objektivními a transparentními kritérii stanovenými zákonem. Benátská komise rovněž zdůrazňuje, že pojem soud zřízený zákonem zahrnuje vnitrostátní předpisy, které zaručují nezávislost a nestrannost nejen celého soudu, ale i jednotlivého soudce [27]. Podle mého názoru se tento požadavek nutně nevztahuje pouze na pravidla jako taková, ale také na jejich uplatňování, které musí být rovněž provedeno objektivním a transparentním – tj. nesvévolným – způsobem.

56. Z judikatury ESLP dále vyplývá, že pochybnosti účastníka řízení o nezávislosti a nestrannosti soudce jsou legitimní, pokud vnitrostátní právo neposkytuje *žádné dostatečné procesní záruky bránící ovlivňování soudu* [28].

57. Takový právní rámec chyběl ve věci Miracle Europe Kft v. Maďarsko, kde soudce, který přiděloval případy jiným soudcům, měl dalekosáhlou diskreční pravomoc. V tomto rozsudku [29] ESLP konstatoval, že v důsledku nového přidělení věci na základě volného uvážení není příslušný

[24] – Rozsudek ze dne 5. června 2023 (C-204/21, EU:C:2023:442) [dále jen „rozsudek Komise v. Polsko (Nezávislost a soukromý život soudců)"].

[25] – Benátská komise, oficiálně „Evropská komise pro demokracii prostřednictvím práva", je poradním orgánem Rady Evropy.

[26] – *Report on the independence of the judicial system – Part I: The independence of judges*, přijatá Benátskou komisí na jejím 82. plenárním zasedání v Benátkách ve dnech 12. – 13. března 2010, body 81 a 82, podbod 16.

[27] – Tamtéž, body 77 a 79.

[28] – Viz Sillen, J., „*The concept of 'internal judicial independence' in the case law of the European Court of Human Rights*", European Constitutional Law Review, č. 15, 2019, s. 121 s mnoha odkazy na příslušnou judikaturu ESLP.

[29] – ESLP, 12. ledna 2016, CE:ECHR:2016:0112JUD005777413, bod 58 (dále jen „rozsudek Miracle Europe", bod 58).

soud soudem zřízeným zákonem, a tudíž rozhodl, že došlo k porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst.1 EÚLP. Tato zjištění ESLP zdůrazňují, jak důležité je, aby přidělování věcí soudcům probíhalo přísně v souladu se zákonem, objektivně a transparentně [30].

58. Můžeme také vycházet ze stávající judikatury Soudního dvora.

59. Soudní dvůr v rozsudku Komise v. Polsko (Kárný režim soudců) [31] rozhodl zejména o vnitrostátních ustanoveních, která svěřují předsedovi kárného kolegia Nejvyššího soudu (Sąd Najwyższy) *diskreční pravomoc určit* kárný soud místně příslušný k projednání kárné věci vedené proti soudci obecného soudu, *aniž kritéria, kterými se má takové určení řídit, byla upřesněna v použitelné právní úpravě*.

60. Soudní dvůr zde rozhodl, že „bez takových kritérií by taková pravomoc mohla být mimo jiné použita k přidělení určitých věcí určitým soudcům a k zabránění tomu, aby byly přiděleny jiným soudcům, nebo také k nátlaku na takto určené soudce“ [32].

61. Domnívám se, že tato zjištění, jsou-li posuzována ve světle zásady právního státu, se stávají relevantními nejen v případě, kdy nejsou zákonem stanovena žádná kritéria pro (nové) přidělování věcí soudcům, ale i v případě, že při neexistenci soudního přezkumu, přestože taková kritéria v právní úpravě existují, nejsou uplatňována vůbec nebo nejsou uplatňována objektivním a transparentním způsobem, neboť by v takových situacích mohly vzniknout podobné negativní účinky.

62. Z výše uvedených úvah vyplývá, že požadavek záruky nezávislého a nestranného soudu předem zřízeného zákonem podle čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU, vykládané ve světle zásady právního státu zakotvené v článku 2 SEU, vyžaduje, aby v případech, kdy členský stát stanovil pravidla pro (nové) přidělování věcí soudcům, byla tato pravidla účinná a uplatňována objektivním a transparentním způsobem.

b) Článek 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU, který výslovně vyžaduje, aby byla zajištěna „účinn[á] právní ochran[a] v oblastech pokrytých právem [EU]“, se na projednávanou věc použije

63. Podle judikatury Soudního dvora „[č]lenským státům tak přísluší stanovit systém procesních prostředků a řízení, které v […] oblastech [pokrytých právem Unie] zajišťují účinnou právní ochranu“ [33]. To odráží výslovné znění čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU.

64. Při vytváření takového systému musí členské státy plně uplatňovat zásadu účinné soudní ochrany, která je obecnou zásadou unijního práva. V této souvislosti již Soudní dvůr rozhodl, že „čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU vyjadřuje hodnotu právního státu zakotvenou v článku 2 SEU a ukládá v tomto ohledu členským státům povinnost stanovit systém prostředků a řízení

[30] – Jak objasňuje právní literatura, „jakmile je věc přidělena soudci […], nemůže být v zásadě přidělena jinému soudci nebo soudu […] bez jeho souhlasu, s výjimkou případů, kdy je takové přidělení odůvodněno řádným výkonem spravedlnosti“, tj. „například když soudce nebo senát, kterému [jsou přiděleny] věci, u nichž je třeba jednat rychleji než obvykle (například v rodinných věcech nebo v trestním řízení), čelí neočekávaným okolnostem, které pravděpodobně významně prodlouží trvání řízení na úkor zájmů účastníků řízení“. Adam, S., *Good administration of justice from an EU law perspective: striking balance between disciplinary liability and judicial independence*, v Adam, S., Derveaux, I., Grasso, I., a Vaz Ventura, F. (editoři), The Rule of law and good administration of justice in the digital era, Bruylant, 2024, s. 158.

[31] – Rozsudek ze dne 15. července 2021, Komise v. Polsko (Kárný režim soudců) [C-791/19, EU:C:2021:596; dále jen „rozsudek Komise v. Polsko (Kárný režim soudců)“, bod 172].

[32] – Tamtéž, bod 173.

[33] – Viz rozsudek ze dne 27. února 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, bod 34).

zajišťujících jednotlivcům dodržování jejich práva na účinnou právní ochranu ve všech oblastech pokrytých unijním právem, přičemž zásada účinné právní ochrany, na kterou odkazuje čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU, je obecnou zásadou unijního práva, která je nyní zakotvena v článku 47 Listiny“ [34].

65. Z mé výše uvedené analýzy (body 54 až 62 tohoto stanoviska), ze samotného znění Smlouvy o Evropské unii a z judikatury Soudního dvora (body 63 a 64 tohoto stanoviska) vyplývá, že v situaci, kdy je zpochybněna nezávislost a nestrannost soudu vyžadovaná čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU z důvodu nesprávného (nového) přidělení věci soudci, je existence práva na účinnou právní ochranu a příslušnost soudu k vymáhání takového práva za účelem přezkumu takové údajné nesrovnalosti nezbytná pro zajištění účinného uplatňování požadavku na zaručení nezávislého a nestranného soudu, který byl předem zřízen zákonem.

66. Jeví se, že v projednávané věci ustanovení vnitrostátních právních předpisů [35] stanoví úplné vyloučení předpisů o (novém) přidělování případů ze soudního přezkumu v rámci odvolání. Proto je třeba posoudit, zda čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU, vykládaný ve světle článku 2 SEU, v rozsahu, v němž zakotvuje zásadu právního státu a s náležitým přihlédnutím k článku 47 Listiny, který odráží právo na účinnou právní ochranu jakožto obecnou zásadu unijního práva, brání použití takového vnitrostátního ustanovení, pokud jde o nesprávné (nové) přidělení věcí, z důvodu neslučitelnosti s čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU.

67. Takovým zákazem zřejmě vnitrostátní zákonodárce – absolutním způsobem – rozhodl, že žádná nesrovnalost týkající se (nového) přidělení věcí v prvním stupni nemůže být přezkoumána v rámci odvolání, zatímco nelze nutně vyloučit, že dotčené nesrovnalosti představují riziko podstatné újmy nezávislosti nebo nestrannosti soudního kolegia, jak v předkládacím rozhodnutí tvrdí předkládající soud. Vzhledem k úloze svěřené vnitrostátním soudům v rámci právního řádu Evropské unie – a zejména při zajišťování právního státu – musí být tyto soudy na jakékoli úrovni vždy vnímány jako nezávislé a nestranné. To nutně znamená, že v případě, kdy je u vnitrostátního soudu druhého stupně zahájeno řízení na základě dostatečných důvodů domnívat se, že toto vnímání ve vztahu k soudu prvního stupně je zpochybněno (jak se *prima facie* jeví ve věci v původním řízení), musí mít účastník řízení, který o takový přezkum žádá, k dispozici účinný opravný prostředek.

68. Absolutní zákaz opravných prostředků v takové situaci by byl tedy podle mého názoru v rozporu s čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU, podle něhož mají členské státy prostřednictvím svých vnitrostátních soudů poskytovat „prostředky nezbytné k zajištění účinné právní ochrany v oblastech pokrytých právem Unie“. Samotná skutečnost, že se *lze* obrátit na vnitrostátní soud k výkladu a uplatňování práva EU, postačuje k tomu, aby se přistoupilo k uplatnění tohoto ustanovení [36].

69. V projednávané věci předkládající soud konstatoval, že se nejedná pouze o „zjevné porušení“ pravidel pro (nové) přidělování věcí soudcům, ale že k výše uvedenému přispívá i zákaz opravných prostředků. Kumulativní účinek těchto dvou prvků je takový, že by u jednotlivců mohl vyvolat legitimní pochybnosti o neovlivnitelnosti soudu prvního stupně ve vztahu k přímým, či nepřímým vlivům a o jeho neutralitě ve vztahu k zájmům, které mu byly předloženy. Tyto

[34] – Rozsudek Komise v. Polsko (Nezávislost a soukromý život soudců), body 269 a 286.

[35] – Článek 55 odst. 4 zákona o obecných soudech.

[36] – Viz Prechal, S., „Article 19 TEU and national courts: A new role for the principle of effective judicial protection?“, v Bonelli, M., Eliantonio, M. a Gentile, G. (eds.), *Article 47 of the EU Charter and Effective Judicial Protection, Volume 1: The Court of Justice's Perspective*, Oxford, 2022, s. 23.

pochybnosti mohou – jak uvedl předkládající soud – vést k neexistenci zdání nezávislosti nebo nestrannosti tohoto soudního kolegia, jež je způsobilá narušit důvěru, kterou v demokratické společnosti a právním státě musí justice u jednotlivců vzbuzovat [37].

70. Takové absolutní vyloučení pravidel (nového) přidělování v celém rozsahu z jakéhokoli přezkumu v rámci odvolání by navíc popřelo podstatu zásady, že spravedlnosti by mělo být nejen učiněno zadost, ale mělo by na ni být také tak pohlíženo.

c) Test nesrovnalostí při (novém) přidělování věcí soudcům, které mohou ohrozit požadavky účinné soudní ochrany před nezávislým a nestranným soudem předem zřízeným zákonem

71. Z judikatury Soudního dvora lze vyvodit, že ne každá nesrovnalost nutně povede k prohlášení neplatnosti řízení soudu prvního stupně soudem druhého stupně a nesrovnalosti bez podstatných důsledků pro existenci účinného opravného prostředku mohou zůstat prohlášením neplatnosti nedotčeny [38].

72. Je pravda, že nikoliv jakákoliv a každá nesrovnalost, k níž v souvislosti s přidělením věci soudnímu kolegiu nebo jejím přidělením jinému kolegiu dojde, vede *ipso facto* k porušení čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU, a proto musí být předmětem soudního přezkumu v odvolacím řízení.

73. Například – jak na jednání zdůraznila Komise – nesprávné sestavení tabulky náhradních soudců nebo rozpisu v ní uvedených jmen (například ne v abecedním pořadí, ale podle dat narození) by se *prima facie* jevilo jako podružné. Takové nesrovnalosti se totiž v zásadě jeví být neschopné ohrozit fungování vnitrostátního soudního systému a záruky nezávislosti a nestrannosti ve smyslu čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU. Účelem uvedeného článku je postihnout pouze otázky určité závažnosti nebo systémové povahy, k nimž vnitrostátní právní řád pravděpodobně nenabízí odpovídající prostředek nápravy [39].

74. V této souvislosti je třeba připomenout, že judikatura ESLP řeší otázku závažnosti nesrovnalostí, které mohou představovat porušení práva na „soud zřízený zákonem“ prostřednictvím „prahového testu“ [40]. ESLP v rozsudku Miracle Europe odkazuje na „zjevné porušení“ použitelného vnitrostátního práva. Jak bylo uvedeno výše, zásada účinné právní ochrany práv vyplývajících pro jednotlivce z unijního práva, na niž odkazuje čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU, a tedy požadavek na zaručení nezávislosti a nestrannosti soudů, představuje obecnou zásadu unijního práva vyplývající z ústavních tradic společných členským státům, která je nyní potvrzena v článku 47 Listiny [41]. Je třeba připomenout, že cílem čl. 52 odst. 3 Listiny je zajistit nezbytný soulad mezi právy obsaženými v Listině a odpovídajícími právy zaručenými EÚLP, aniž je narušena autonomie unijního práva a Soudního dvora Evropské unie. Proto je pro účely výkladu Listiny třeba jako minimální úroveň ochrany vzít v úvahu odpovídající práva dle

[37] – Viz obdobně rozsudek Komise v. Polsko (Kárný režim soudců), bod 112.

[38] – Viz obdobně rozsudek Simpson a HG, body 75 až 80.

[39] – Viz stanovisko generálního advokáta M. Bobka ve spojených věcech Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim a další (C-748/19 až C-754/19, EU:C:2021:403, body 143 a následující). Viz rovněž stanoviska generálního advokáta E. Tančeva ve věci Komise v. Polsko (Nezávislost obecných soudů) (C-192/18, EU:C:2019:529, bod 115) a ve spojených věcech Miasto Łowicz a Prokuratur Generalny (C-558/18 a C-563/18, EU:C:2019:775, bod 125); viz rovněž stanovisko generálního advokáta A. Rantose, které cituji v poznámce pod čarou 12 tohoto stanoviska.

[40] – Viz ECtHR ze dne 1. prosince 2020, Guðmundur Andri Ástráðsson v. Island, CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, body 235 až 290.

[41] – Rozsudek Komise v. Polsko (Kárný režim soudců), bod 52.

EÚLP [42]. Tato jednotnost výkladu je nanejvýš důležitá z hlediska pochopení toho, co představuje porušení požadavků na účinnou soudní ochranu před nezávislým a nestranným soudem předem zřízeným zákonem.

75. Proto by podle mého názoru měl být test uplatňován restriktivně a právo na soudní přezkum v rámci odvolacího řízení v souladu s čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU, vykládaným s ohledem na článek 2 SEU a článek 47 Listiny, by měla zakládat pouze tvrzení o „zjevném porušení" použitelných vnitrostátních předpisů o (novém) přidělování věcí soudcům, jelikož jsou to pouze taková porušení, která mohou zpochybnit nezávislost a nestrannost soudu členského státu.

76. Rozhodnout o těchto tvrzeních přísluší předkládajícímu soudu s přihlédnutím k následujícím úvahám. Podle mého názoru lze z rozsudku Simpson a HG vyvodit, že pokud má nesrovnalost podstatnou povahu a závažnost, vyvolává dojem, že jiné orgány zneužily své diskreční pravomoci tím, že ohrozily integritu výsledku, že to ovlivňuje daný proces, čímž v myslích účastníků řízení i jednotlivců o nezávislosti soudce zpravodaje nebo soudu vyvolává legitimní pochybnosti.

77. Je tedy na předkládajícím soudu, aby v souladu s čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU, vykládaným s ohledem na článek 2 SEU a s náležitým přihlédnutím k článku 47 Listiny, posoudil povahu a závažnost nesrovnalosti, zda bylo (nové) přidělení věci soudci v prvním stupni v souladu s použitelným vnitrostátním právem a s požadavkem zajistit účinnou soudní ochranu před nezávislým a nestranným soudem předem zřízeným zákonem. Předkládající soud musí provést posouzení s ohledem na všechny relevantní okolnosti. Měl by nejen přezkoumat soulad změny ve složení soudu s *vnitrostátním právem*, ale také mimo jiné přezkoumat *okolnosti*, za nichž k této změně došlo, jakož i otázku, zda byla tato změna založena na svévolných úvahách.

78. Při provádění takového posouzení by předkládající soud měl mít na paměti – jak vyplývá z judikatury Soudního dvora, že „[p]ožadavek nezávislosti soudů, který vyplývá z čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU, má dva aspekty. První […] [je] vnější aspekt […] [a] [d]ruhý, *vnitřní* aspekt souvisí s pojmem ‚nestrannost' a týká se rovného odstupu ve vztahu ke stranám sporu a jejich příslušným zájmům s ohledem na předmět sporu. Tento aspekt *vyžaduje objektivitu a neexistenci jakéhokoliv zájmu na vyřešení sporu mimo striktní použití právního předpisu*" [43].

79. Tyto dva aspekty – vnější a vnitřní – jsou podle mého názoru součástí testu, jehož cílem je zjistit, zda je konkrétní situace, v níž byla věc (nově) přidělena soudci zpravodaji v prvním stupni, takového typu a takové závažnosti, že by mohlo vzniknout reálné riziko, že *jiné osoby nebo správní orgány v rámci samotného soudnictví* by mohly uplatňovat nepřiměřenou diskreci narušující *integritu výsledku (nového) přidělení věcí soudcům* a výsledek (nového) přidělení by mohl zpochybnit objektivitu a neexistenci jakéhokoli „zájmu na vyřešení sporu", a vyvolat tak u jednotlivců legitimní pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti dotyčných soudců.

80. Z toho vyplývá, že předkládajícímu soudu přísluší rozhodnout – s přihlédnutím ke všem relevantním okolnostem – o tom, zda nesprávné použití vnitrostátních pravidel pro (nové) přidělení věcí soudcům ve věci v původním řízení je a) takové povahy, že představuje porušení požadavku na zaručení nezávislého a nestranného soudu předem zřízeného zákonem, který vyžaduje, aby b) řízení v prvním stupni bylo prohlášeno za neplatné za účelem zajištění účinné soudní ochrany v oblastech upravených unijním právem.

[42] – Rozsudek ze dne 6. října 2020, La Quadrature du Net a další (C-511/18, C-512/18 a C-520/18, EU:C:2020:791, bod 124 a citovaná judikatura).

[43] – Rozsudek RS, bod 41; kurzivou zvýraznila autorka stanoviska.

d) Dopad rozsudku Soudního dvora ve věci Komise v. Polsko (Nezávislost a soukromý život soudců)

81. Dne 5. června 2023 – po podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v projednávané věci – měl Soudní dvůr možnost rozhodnout, že čl. 55 odst. 4 zákona o obecných soudech (ustanovení dotčené rovněž ve věci v původním řízení) porušil čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ve spojení s článkem 47 Listiny.

82. Konkrétně Soudní dvůr v rozsudku Komise v. Polsko (Nezávislost a soukromý život soudců) [44] rozhodl, že toto porušení je způsobeno tím, že čl. 55 odst. 4 zákona o obecných soudech stanoví zákazy, které mají obecnější uplatnění, nehledě na případné námitky jednotlivce, že vnitrostátní předpisy buď o přidělování věcí, nebo o určování a změně složení, v jakých soud rozhoduje, nebo též použití takových ustanovení je v rozporu s požadavky unijního práva, které jsou neodmyslitelně spjaty s právem na nezávislý a nestranný soud předem zřízený zákonem.

83. V návaznosti na uvedený rozsudek, kterým byl čl. 55 odst. 4 zákona o obecných soudech prohlášen za neslučitelný s čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU ve spojení s článkem 47 Listiny, polské vnitrostátní soudy tedy musí upustit od použití [45] tohoto čl. 55 odst. 4, dokud nebude polským zákonodárcem zrušen v souladu s čl. 260 odst. 1 SFEU [46] a zásadou loajální spolupráce (čl. 4 odst. 3 SEU). Jak vyplývá z judikatury Soudního dvora, tento požadavek vyplývá ze zásady přednosti unijního práva, která „ukládá vnitrostátnímu soudu […] [aby] ze své vlastní pravomoci upusti[l] od použití jakékoli vnitrostátní právní úpravy nebo praxe, […] jsou-li v rozporu s ustanovením unijního práva, které má přímý účinek“ [47]. Podle ustálené judikatury takový účinek čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU má [48].

84. Z výše uvedených úvah vyplývá, že polské soudy musí nyní [v návaznosti na rozsudek Komise v. Polsko (Nezávislost a soukromý život soudců)] upustit od použití čl. 55 odst. 4 zákona o obecných soudech a mohou tudíž v projednávané věci uplatnit čl. 379 odst. 4 občanského soudního řádu nebo jakékoli jiné vnitrostátní ustanovení s cílem ověřit, zda byla věc v prvním stupni (nově) přidělena soudci zpravodaji řádným způsobem, tj. v souladu s použitelnými vnitrostátními předpisy, jakož i s požadavky nezávislého a nestranného soudu předem zřízeného zákonem, čímž zajistí účinnou soudní ochranu zakotvenou v čl. 19 odst. 1 druhém pododstavci SEU ve světle článku 2 SEU a s řádným ohledem na článek 47 Listiny.

V. Závěry

85. Navrhuji Soudnímu dvoru, aby na předběžné otázky položené Odvolacím soudem ve Varšavě (Sąd Apelacyjny w Warszawie, Polsko) odpověděl následovně:

„Článek 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ve světle článku 2 SEU a s náležitým ohledem na článek 47 Listiny základních práv Evropské unie,

[44] – Body 226 a 227.

[45] – Viz rovněž rozsudek ze dne 13. července 2023, YP a další (Zbavení soudce jeho imunity a dočasné zproštění výkonu jeho funkce) (C-615/20 a C-671/20, EU:C:2023:562), body 61 až 64 a citovaná judikatura, viz rovněž rozsudek Komise v. Polsko (Nezávislost a soukromý život soudců), bod 271.

[46] – Na jednání bylo zřejmé, že ke dni 7. března 2024 toto ustanovení ještě zrušeno nebylo.

[47] – Rozsudek Komise v. Polsko (Nezávislost a soukromý život soudců), bod 228 a citovaná judikatura.

[48] – Tamtéž, bod 78 a citovaná judikatura.

musí být vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátnímu ustanovení, které zahrnuje absolutní zákaz opravného prostředku v případě porušení vnitrostátních předpisů o (novém) přidělení věcí soudcům, pokud takové porušení vytváří reálné riziko, že a) jiné osoby nebo správní orgány v rámci samotného soudnictví by mohly uplatňovat nepřiměřenou diskreci narušující integritu výsledku (nového) přidělení věcí soudcům a b) výsledek takového (nového) přidělení by mohl zpochybnit objektivitu a neexistenci jakéhokoli zájmu na vyřešení sporu mimo striktní použití právního předpisu a vyvolat tak u jednotlivců legitimní pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti dotyčných soudců.

Předkládajícímu soudu přísluší upustit od uplatnění takového ustanovení vnitrostátního práva a uplatnit čl. 379 odst. 4 občanského soudního řádu nebo jakékoli jiné vnitrostátní ustanovení, aby s přihlédnutím ke všem relevantním okolnostem přezkoumal, zda nesprávné použití vnitrostátních pravidel pro (nové) přidělení věcí soudcům ve věci v původním řízení je takového typu a takové závažnosti, že představuje porušení požadavku na zaručení nezávislého a nestranného soudu předem zřízeného zákonem a odůvodňuje prohlášení řízení v prvním stupni za neplatné za účelem zajištění účinné soudní ochrany v oblastech upravených unijním právem.“